

tanítóképzőintézetek látogatására államköltségen kiküldendő ifjak névsorát s foglalkozott a kisdedovás ügyével is. Sajnos, rövid ideig volt miniszter; a tervek megoldása utóbb még avatottabb kezekbe került, de Horváth Mihály — mint minden téren — itt is megmutatta, hogy ami feladata mutatkozott, azt egész lélekkel kívánta megoldani.

E tevékenységén felül, amely nevét a nemzeti oktatásüggyel szorosán összekapcsolta, egyéniségéért is megérdemli, hogy a nevelés ügyének bajnokai róla tisztelettel emlékezzenek. A munka volt legszembetűnőbb becsvágya s azért, hogy dolgozhasson, jövőjét is kész volt bármikor áldozatul dobni. Példája volt az igazi kötelességtudásnak. Hogy történetkönyve — később Vaszary átdolgozásában — sok nemzedék kezén forgott, szintén e lapokra tartozik.

(Temesvár.)

Gálos Rezső.

P. Delannoy: L'Université de Louvain. Conférences données au Collège de France en février 1915. Paris, Picard, 1915.

A belga egyetem tanára és könyvtárigazgatója francia hallgatóság előtt vázolta a világháborúban 1914 aug. 25-ről 26-ra megsemmisült főiskola ötszázados történetét. Az egyetem alapítólevelét V. Márton pápától kapta (1425 dec. 9). A renaissance egyik gyűjtőpontjává lett. Kibővült a Busleiden alapítványából felállított háromnyelvű kollégiummal. Egyik tanára Erasmus volt; később Andreas Vesalius anatómus, Justus Lipsius jogtudós tartott az egyetemen előadásokat. Érdeme a tudományos szellem terjesztése, bár teológiai kara küzdött a vallásszabadság, a protestánsizmus ellen. A diákok életében hagyományos szokások gyökeresedtek meg, azok nem sokban tértek el a francia egyetemeken uralkodó szokásoktól. A Collège de France-t I. Ferenc király a Busleiden-féle kollégium mintájára alapította. Ez a tény is igazolja a szellemi kapcsolatot a renaissance kozmopolita irányú főiskolái között. Az egyetem Louvain-ben a tizenyolcadik század közepéig virágzott. Az osztrák uralom alatt kinevezett biztosra volt, aki a kiváltságokat megszorította. II. József az egyetem helyébe szemináriumot állított; a karokat Brüsszelbe helyezte át. Az osztrákok leveretése után az egyetem újra megnyitott (1789), de a francia forradalmi kormány a rektort bebörtönözte, tizenöt tanárát Cayenne-be száműzte (1798). A németalföldi uralom alatt bölcsészeti kollégiumot szerveztek (1816). Belgium függetlenségének korszakában a szabad egyetem felújította a régi hagyományt és virágzó főiskola volt háromezer hallgatóval. A világháborúban a német hadvezetőség parancsára felrobbantották régi épületét, a posztócéh 1317-ben épült árúcsarnokát és felégették 1636-ban alapított, ősnymtatványok-

ban, kéziratokban gazdag könyvtárát. Tanárai számfizetésbe mentek, diákjai elszéledtek. — A szerző eposznak nevezi az egyetem történetét. Sorsa tragikus, mert a nemzeti és a vallási ellenállás egyik fészke volt. Spanyol, osztrák, francia, németalföldi uralom alatt egyformán üldözték és a német parancsnok csak erélyesebben torlotta meg a tudományos munkássággal össze nem férő lázadó szellemet.

(Kolozsvár.)

Karl Lajos.

ÚJ KÖNYVEK.

1. Hazai művek.

Dr. Czákó Ambró: Az értékelés filozófiája. Bevezetés a normatív tudományokba. Budapest, 1918, n 8°, 110 l., ára ?

Emhő Gyula (Szerk.): Jelentés az Orsz. Népoktató-Egyesület 1916—7. évi működéséről. Budapest, 1918, 8°, 54 l.

Gaal Jenő: A falu gondozása. Thessedik Sámuel élete, alkotásai és művei. M. Közgazd. Könyvtár és Remekírók Tára. XXI. Bpest, 1918, M. T. Akadémia, n 8°, 201 l., 6 kor., Grill K. bizománya.

Györi Vilmos: Visszapillantás a polgáriskola kialakulására. Pozsony, 1918, szerző kiadása, 8°, 37 l., 2 kor. 40 f.

Könn József (ford. az esztergomi kat. főgimn. Mária-kongr.): Légy erős! Ébresztő az igaz életre. II. kiadás. Esztergom, 1917. 16°, 132 l., 1 kor.

Mihályfi Ákos: Emlékezés Dudek Jánosról. A Szent-István Akadémia Emlékbeszédei I. 1. Bpest, 1918, n 8°, 18 l., 1 kor. 20 f.

Vadász M. Elemér: A földtan és őslénytan szerepe a budapesti egyetemen. Egy táblával. Kny. a Földtani Közöny 1917. évf. Budapest, 1918, n8°.

Varsányi Géza: Beszámoló az V. ker. Népháza Közművelődési Szakosztálya 1916—7. évi működéséről. H. és é. n. (Budapest, 1918), 8°, 40 l.

Veress István: A neveléstudományok multja és jelene. Neveléstörténelmi vázlat. A Theol. Értesítőből. Debrecen, 1917, Hegedüs- és Sándor, n 8°, 139—184 l., 6 kor.

2. Német művek (1918 március—április).

Am Lebensquell. Ein Hausbuch zur geschlechtlichen Erziehung. Dresden. Köhler. XII+363 l. 4 M.

Brandl K.: Über den bildenden Wert der vaterländischen Geschichte. Berlin. Mittler & Sohn. —95 M.

Christelbauer J.: Winke für den Singunterricht. Leipzig. Haase. 38 l. —85 M.